

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna štev. 150 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

ANTON SKALA, Maribor:

Nekaj značilnega . . .

(K izpremembi pravil UJU.)

Vsak v Udruženju organiziran učitelj v Sloveniji je imel v svojih rokah pravila UJU, ki jih je sprejela prva glavna skupščina v Zagrebu 9. septembra 1921 in jih je izdalo poverjeništvo Ljubljana v 1. zvezku Stanovske strokovne knjižnice.

V tej knjižici smo listali, kadar smo razpravljali, kaj je UJU, katere so njene naloge in kako, s katerimi sredstvi jih vrši. Člen za členom smo proučevali, da bi spoznali bistvo Udruženja, to je idejo, ki je gonilna sila vsake organizacije. Podčrtavali smo in se razvneli, kadar smo hoteli na osnovi pravil doznati, ali je UJU stanovska ali politična, ali je bolj stanovska ali politična organizacija.

Razvoj šolstva skrbi za narodno prosveto in napredek in ugled stanu so nam stavili mnogo vprašanj, ki jih je bilo treba rešiti. Reševali smo jih in bilo je mnogo uspehov. Kadar smo jih reševali objektivno in smo bili edini, so bili uspehi veliki in smo rasti z njimi. Toda, kadar smo hoteli reševati stanovsko strokovna vprašanja na osnovi pravil Udruženja smo se le izručevali v debatah in uspehov navadno ni bilo, ali so bili minimalni. In mi nismo rasti, pričeli smo celo padati. Neuspehi na so se pričeli ponavljati — in tudi padame.

Nastalo je vprašanje: Kako je mogoče, da delo na osnovi pravil ni vselej rodilo uspehov in ne jačenja učiteljskih vrst ampak večkrat celo neuspehe in mlačnost in razhajanje v naših vrstah?

Ali v pravih ni ideje, ki bi naš družila in dvigala, ali ni v njih natančno začrtane smeri našega stanovsko političnega dela? Nekateri so trdili, da je in so se sklicevali na § 2. omenjenih pravil UJU, drugi na niso našli v njih ne ideje in ne smeri. In razvnel se je boj med zastopniki § 2. pravil UJU iz leta 1921, in med iskalcii ideje in smeri. Boj je naraščal, od dneva do dneva se ostril, in ko se je že nabala zmagaja zdat na to zdat na omo stran, je izvedelo slovensko učitelstvo, da je »velika zmota če kdo govori o členu 2. pravil UJU iz leta 1921., ker ta pravila niso več veljavna. Danes so v veljavi pravila iz leta 1923.«

To je izvedelo slovensko učitelstvo v 6. številki »Učit. Tov.« z dne 11. februarja 1926. In ko je po treh letih izvedelo za prava pravila UJU, je obenem sprejelo okrožnico, da tudi ta pravila niso dobra, da je potrebna izprememba tudi teh pravil — Borcei za pravila so ostrmeli.

Organizacija UJU ma obsežna pravila: velik del učitelstva ne naide v njih ne ideje, ne smeri dela, drugi del, ki se je na njihovi osnovi boril na sredji boja izve, da ona pravila niso pravila in ta pravila, ki so pravila, nimajo točno stilizirane smeri in so potrebna izpremembe. Glej članek v »Učit. Tov.« štev. 10, z dne 11. marca 1926.

Ali niso ta dejstva nekaj zelo značilnega za organizacijo kakor je Udruženje jugoslovenskega učitelstva. Ako je tako nam je marsikaj razumljivo, česar dosedaj nismo mogli razumeti in razložiti smo značevali z glavo.

Pa čitamo okrožnico in sedaj veljavna pravila UJU v 6. številki »Učit. Tov.« t. l., ki jih je treba izpremeniti. Zanima nas izvedeti, kaj se naj izpremeni v pravih, predvsem na spoznati po posameznih členih pravil ideologijo Udruženja in smer stanovsko političnega dela.

Čitamo — in glej čudo v sedaj veljavnih pravih ne najdemo ne ideje, ne smeri dela. Vsa pravila Udruženja so le radi urave. Nj glavno, kaj nas uedinjuje, dela velike in nam pridobiva ugled, tudi ne, kako naj dvigamo šolstvo, narodno prosveto in stan, glavno je, koli-

ko odborov naj je in koliko članov v teh odborih in kdo in kako se naj volijo. Pričakovali bi, da želi vodstvo Udruženja, ki je razposlalo na vsa društva vprašanja glede na izpremembo pravil, popraviti to nerazumljivo pomanjkljivost in izpremeniti dosedanja le upravna pravila v idejna, toda tudi ta vprašanja so stavljena le radi izboljšanja ustroja in urave.

In vendar pri nas še ni s šolskim zakonom končno veljavno urejena prosvetna urava in je razumljivo, da se bosta morala ustroj in urava Udruženja prilagoditi ustroju in uravi prosvete. Kazalo bi torej izpremembo ustroja in urave Udruženja do tedaj počakati in bi se odredile nekatere dopolnitve ali izboljšanja le tam, kjer so nujno potrebna, n. št. z ustanovitvijo intermih strokovnih tainištev v nekaterih oblastih.

Neobhodno pa je potrebno in je bilo potrebno že, ko so se sestavljala prva pravila Udruženja, da se s pravili ustvari idejno silna organizacija in se v njih začrta jasna določna smer stanovske politike jugoslovenskega učitelstva. To je, kar je treba sedaj v pravih izpremeniti in nič drugega.

Ali je za državno organizacijo kakor hoče biti in je UJU, ki se ne more in ne sme primerjati s kakim klubom ali zvezo krajevnega, strankarskega ali separatističnega značaja, dovoli da pravi člen 1. je: Učitelstvo kraljevine SHS se organizuje v edinstveno društvo UJU?

Ali je dovoli, da pravi člen 2.: Cilj Udruženja je, da z združenjo silo vseh učiteljev kraljevine SHS deluje na napredek osnovnega šolstva in narodne prosvete, utriuje duhovno edinstvo vseh delov našega naroda in ščiti moralne in materialne interese učitelstva?

To je tako malo, da ni skoraj nič. Kdo se naj navduši za to ideologijo, koga naj podžre v boj, ki naj vodi do uspehov za šolstvo narod in stan?

Zato pa naj zahtevajo društva, da se o v okrožnici stavljenih vprašanj glede na reorganizacijo urave Udruženja, ker so še preuraniena letos ne razpravljata razpravljata naj se pa o izpremembi člena 1. in 2. pravil UJU.

V ta namen si dovolim staviti sledeči predlog: Člena 1. in 2. pravil UJU se naj izpremenita sledeče:

Člen 1

Učiteljska društva kraljevine SHS se organizujejo v eno politično neodvisno stanovsko organizacijo UJU s sedežem v Beogradu. V zmislu teh pravil se smatra za Učiteljsko društvo samo tako društvo, ki dela v duhu teh pravil.

Člen 2.

Namen Udruženja je:

a) uediniti vse jugoslovensko učitelstvo na osnovi politične in verske svobode;

b) sodelovati na napredku šolstva na priznanih sodobnih vzgojnih, učnih in upravnih načelih;

c) skrbeti za kulturni in socialni napredek naroda na osnovi enakopravnosti, socialne pravičnosti in demokratizma;

d) pospeševati in utrievati duhovno edinstvo vseh delov našega naroda;

e) ščititi državljanske pravice in zastopati moralne materialne in pravne interese učitelstva;

f) dvigati stanovsko moralo, zavest in disciplino članstva na osnovi stanovske ljubezni in dolžnosti.

K izpremembi pravil UJU.

(Predlog Mariborskega učiteljskega društva z dne 21. aprila 1926.)

Oblastna strokovna tainišta.

1. Na točko 1., 2., 3. in 6. okrožnice z dne 8. februarja 1926 predlagamo, da sedama sestava organizacije po poverjeništvih ostane, dokler se prosvetna urava z zakonom ne uredi. Kadar pa se bo poverjeništvo Ljubljana razustilo, je postopati po poglavju XVIII., člen 77. poslovnika UJU poverjeništva Ljubljana z dne 4. septembra 1922.

Potrebno pa je že sedaj in dokler se uravha prosveta po oblastih da se za vsako in le kjer to ni potrebno, za več oblasti ustanove strokovna tainišta UJU. Ta strokovna tainišta naj sestojijo iz dveh članov poverjenikovega namestnika za dotično oblast in strokovnega tainika ki upravlja posle v svojem oblastnem področju v zmislu poslovnika nadležnega poverjeništa, v mariborski oblasti v zmislu § 71. poslovnika poverjeništa Ljubljana. Poverjenikov namestnik zastopa poverjenika v svoji oblasti, podpisuje s strokovnim tainikom vse posle in v razporedu imenik vseh članov hranit spise in je odgovoren za pravočasno izvršitev spisov. Strokovni tainik oskrbuje vse pisarniške posle, sestavlja poročila za poverjeništvo in zastopa poverjenikovega namestnika, kadar je ta odsoten.

Služateli višje pedagoške šole.

2. K točki 5.: Služateli višje pedagoške šole ne morejo biti člani učiteljskega društva v onem kraju, kjer začasno študirajo ker oni niso več učitelji, vršilci službe, ki edini morejo biti polnomočni člani krajevnih učiteljskih društev, ampak so le dijak višje pedagoške šole in kot taki na popolnoma drugem stanovskem, materialnem in pravem položaju. Kot taki imajo lahko svoje posebno društvo v kraju, kjer študirajo, ki lahko postane član UJU, po izpremembi členu 1. pravil UJU, glej točko 4. zapisnika.

Borba bugarskog učitelstva.

Iz Bugarske stižu vesti o naporni borbi, koju vodi učitelstvo. Ono ističe izvesne zahteve i nikako ne popušta.

Stvar je u ovome. U zakonu o narodnoj prosveti postoji član 70. koji je učiteljima pričinio mnogo tada i nevolje. On je negacija stabilneta učiteljske službe. Omogućava vlasnicima da naibezobzirnije postupaju sa učiteljima. Čija se politička ubedenja ne slažu sa njihovim: premeštaju ih iz jednog mesta u drugo na način štetan i u takvo vreme, kako će žrtve naiče osetiti. Ali to se još može i podneti donekle. Radi se nešto gore: otpuštaju ih iz službe i ostavljaju na ulici.

Broj otpuštenih iz službe je ogroman. On postaje još veći, kad se računaju nastradali na jedan ili drugi način. Sve se to čini na osnovu famoznog čl. 70.

Bugarski učitelji trpe i od jednog drugog zla. Stupci njihovog organa »Soznanie« (svest) ispunjeni su žaljenjem na mizeriju, materialnu bedu. Njihove su plate male. Naročito su se mnogo smanile u odnosu prema skupoci života.

Član 70. i bednost navrade izazvali su komešanja u redovima bugarskog učitelstva.

3. K točki 4. Da se to vprašanje končno reši, je treba izpremeniti člen 1. pravil UJU tako da bo popolnoma jasno določeno katero učiteljsko društvo je član UJU, ne glede na to, ali je to društvo osnovnega gradiankega ali kate" regakoli učitelstva. Glej stilizacijo novega predloga za člen 1. pravil UJU v naslednji točki.

Izprememba člena 2 pravil.

4. K točki 8. predlaga učiteljsko društvo vodstvu UJU, naj ne izčrpa svojih sil le na reorganizaciji urave Udruženja, ampak naj posveča večji del pažnje ideologiji in smeri organizacije. V ta namen se naj izpremenita predvsem člena 1. in 2. pravil UJU. Ta dva člena se naj glasita:

Idejna in programatična stran UJU.

Člen 1. Učiteljska društva kraljevine SHS se organizujejo v eno politično neodvisno stanovsko organizacijo UJU s sedežem v Beogradu. V zmislu teh pravil se smatra učiteljskim društvom samo tako društvo, ki dela v duhu teh pravil.

Člen 2. Namen Udruženja je:

a) uediniti vse jugoslovensko učitelstvo na osnovi politične in verske svobode;

b) sodelovati na napredku šolstva na priznanih sodobnih vzgojnih učnih in upravnih načelih;

c) skrbeti za kulturni in socialni napredek naroda na podlagi enakopravnosti, socialne pravičnosti in demokratizma;

d) pospeševati in utrievati duhovno edinstvo vseh delov našega naroda;

e) ščititi državljanske pravice in zastopati moralne materialne in pravne interese učitelstva;

f) dvigati stanovsko moralo, zavest in disciplino članstva na osnovi stanovske ljubezni in dolžnosti.

Pokret da se izade iz nesnošljive situacije, koju su prouzrokovali te dve stvari, osobito prva, stalno se širio. Taku su se iskristalisali tri zahtevi učitelstva: ukinuće člana 70. realna plata koja bi se menjala prema poskupljivanju ili pojeftinijavanju života i ustanovljenje disciplinarnih sudova, koji bi jedini bili nadležni da razmatraju krivice učitelja i donose odluke po njima. Ali ipak težište borbe je u ukinuću spomenutog člana.

Bugarski su učitelji vrlo borbeni i vzdržljivi. Uz to imaju organizaciju (Bugarski Učiteljski Savez), koja broji 12.000 članova. Ova počiva na sindikalnoj bazi, te omogućava kompaktnost u redovna v složno istupanje.

Sa učitelstvom solidarisalisu se i ostali profesionalni Savezi.

Narodni poslanik G. Penče stavio je predlog narodnoj skupštini da se ukinu član 70. Širom cele zemlje drže se učiteljski zborovi; sa kojih se utiče na narodne poslanike da prihvate učenim predlog i da se povrate na službu svi otpušteni. S.

Drugi pedagoški teden v Mariboru.

Pedagoški krožek v Mariboru je priredil v dneh od 11. do 18. aprila t. l. drugi pedagoški teden, ki je v vsakem oziru nad vse sijaino uspel. Donoldna in popoldne se je vršil v deški meščanski šoli rokotvorni tečaj za učitelstvo, zvečer pa so bila poljudna predavanja za širšo publiko v veliki kazinski dvorani.

Rokotvornega tečaja se je udeležilo 30 tovarišev in 7 tovarišic iz vseh sredov mariborske oblasti. Tečaj je vodil

na tem polju znani strokovniak ravnatelj deške meščanske šole, gosp. Drag. Humek, ki je tudi to pot pokazal svojo mojstrsko praktičnost. Pod njegovim sretnim vodstvom smo rezali, vezali in »prešali« zvezke od najpreprosteje oblike do tčnih beležnic lepili in opremili različne stenske slike, izdelovali barvast papir, sestavljali mane in aktycke, vezali knjige, obdelovali glino, kakor v 1. razredu pa tudi modelirali kot